

Õiguskantsler

Teie 10.09.2024 nr

Meie 16.12.2024 nr 6-1/241483/2407374

Võrdne kohtlemine abivahendite kompenseerimisel

Austatud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole murega, et riik kohtleb abivahendit vajavaid inimesi ebavõrdselt. Tõite näite, et kõrvataguste kuuldeaparaatide ostmisel saavad riigilt suuremat toetust inimesed, kes käivad tööl, mittetöötavatele pensionäridele hüvitatakse väiksem summa. Abivahendit vajavad inimesed jaotatakse nn aktiivsusgruppidesse selle alusel, kui palju ja millises keskkonnas nad abivahendit vajavad ning kas nad töötavad, õpivad või on kodused. Seejuures ei arvestata, et mittetöötavate pensionäride sissetulek on väiksem kui töötavatel inimestel.

Õiguskantsleri nõunikud küsisid andmeid ja selgitusi Sotsiaalministeeriumilt, Sotsiaalkindlustusametilt ja ka Eesti Audioloogia Seltsi esindajatelt.

Abivahendid on mõeldud selleks, et inimesed tuleksid oma igapäevaeluga paremini toime. Kõige parem on selline abivahend, mis vastab inimese vajadustele ja elustiilile. Abivahendite võimaldamisel peab arvestama ka riigi rahaliste võimalustega. Tuleb leida mõistlik tasakaal inimeste taotluste rahuldamise ja riigieelarve võimaluste vahel ning on selge, et seejuures tuleb võrdses olukorras olevaid inimesi kohelda ühtmoodi. Selle tasakaalu leidmiseks on kehtestatud [sotsiaalkoolekande seaduse](#) (SHS) ja selle alusel antud [sotsiaalkaitseministri määrusega](#) reeglid, mis reguleerivad abivahendi ostmisel tasu maksmise kohustuse ülevõtmist riigi poolt.

Riik võtab abivahendi eest tasumise üle piirhinna ulatuses. Piirhind on abivahendite loetellu kantud sama funktsiooni ja sihtotstarbega abivahendi eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmise aluseks olev maksimaalne jaemüügihind ([SHS § 50 lg 1](#)). Kuulmisabivahendit vajavad inimesed on jaotatud kahte nn aktiivsusgruppi ning hüvitatava summa suurus sõltub sellest, millisesse gruppi on abivajaja määratud. Esimesse aktiivsusgruppi kuuluvate inimeste abivahendite piirhinnaks on kehtestatud 350 eurot ja teisele grupile on piirhind 736 eurot.

Aktiivsusgruppid loodi selleks, et inimene saaks sellise abivahendi, mis sobib tema elustiili ja vajadustega. Kui inimene tegutseb näiteks mürarikkas keskkonnas või rahvarohketes kohtades, siis vajab ta teistsugust abivahendit kui see inimene, kes elab vaikset kodust elu. Tihti maksavad aga mürarikas keskkonnas kasutatavad kuulmisabivahendid rohkem kui need abivahendid, mida saab kasutada vaiksemas keskkonnas. Ka kõrva-nina-kurguarstid, kes kuulmislangusega inimesi ravivad, on kinnitanud, et kuulmisabivahendit valides tuleb eeskätt arvestada keskkonda, kus abivahendit kasutatakse.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Aktiivsusgruppi määramisel võetakse aluseks ka inimese aktiivsus tööturul. Sotsiaalkaitseministri määruse lisa järgi kuuluvad teise aktiivsusgruppi need inimesed, kes osalevad tööturul (töötamise registrisse kantud inimesed, Eesti Töötukassas töötuna või töotsijana registreeritud inimesed) või omandavad alus-, põhi-, kesk- või kõrgharidust. Seega arvestatakse kõik mittetöötavad pensionärid esimesse aktiivsusgruppi, nagu Te ka oma avalduses kirjeldasite.

Nõustume, et ainuüksi töötamise alusel hüvitamise piiri seadmist ei saa pidada mõistlikuks. Sotsiaalministeerium on kinnitanud, et esimesel võimalusel sellest nõudest loobutakse.

Õiguskantsleri nõunikele selgitati, et aktiivsusgruppidesse jaotamine ei takista siiski inimese vajadustele vastava kuulmisabivahendi hüvitamist. Nendeks juhtudeks, kui inimene vajab keerukamate suhtlusolukordade jaoks mõeldud kallimat abivahendit, on ette nähtud nn erimenetlus. Erimenetlus ei sõltu aktiivsusgrupist. See tagab nii esimesse kui ka teise aktiivsusgruppi määratud inimesele võimaluse taotleda just enda vajadustele vastava (kallima) seadme hüvitamist.

Riigikogu on [SHS § 50 lõikes 9](#) loetlenud olukorrad, kui riik võtab endale suurema hüvitamise kohustuse. Neid kriteeriume on täpsustatud abivahendite loetelu [§ 7 lõikes 1](#). Seega võib esimesse aktiivsusgruppi määratud inimene juba praegu taotleda kallimat kuuldeaparaati ka siis, kui ta tööl või koolis ei käi. Selleks peab ta esitama põhjendatud taotluse Sotsiaalkindlustusametile.

Sotsiaalkindlustusamet selgitas, et kõik, kes vajavad kuuldeaparaati keerulisemates olukordades toimetulekuks, on selle üldjuhul riigi suurema toega ka saanud. Vaid mõnel üksikul juhul on taotlus jäetud rahuldamata.

Niisiis saab järeldada, et ka mittetöötaval pensionäril on üldjuhul võimalus saada enda vajadustele vastav kuulmisabivahend.

Tänan Teid, et sellele probleemile tähelepanu juhtisite.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Liisi Uder 693 8437
Liisi.Uder@oiguskantsler.ee

Anneli Kivitoa 693 8417
Anneli.Kivitoa@oiguskantsler.ee